

מדת בדת

לע"נ הגאון ר' ברוך מרדכי בן
רבי ישראל אזרחי זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 255 פרשת לך לך תשפ"ה

בבא בתרא קלח-קמד

שרק לגבי חליצה ומיאון יש לחשוש כי ב"ד לא מדקדקים אחר ב"ד אחר, אך ב"ד מדייקים אחר דברי העדים. משנה האב יכול לתלוש ולהאכיל למי שירצה ומה שהניח תלוש הוא של יורשים. גמרא משמע במשנה שרק התלוש הוא של היורשים ולא המחובר, דף קלט ויש להקשות ששנינו לגבי כותב נכסיו מהיום ולאחר מיתה והבן מכר נכסים אלו שמים את המחברים ללוקח, ויש לחלק שדעתו של אדם קרובה יותר אצל בנו ולכן הקנה לאחרים את המחובר ושם מדובר שהבן מכר לאחר שאין דעת האב קרובה לתת לו.

משנה מי שהניח בנים גדולים וקטנים הגדולים לא מתלבשים על חשבון הקטנים והקטנים לא ניזונים על חשבון הגדולים אלא חולקים בשוה, אם נישאו הגדולים מהנכסים ינשאו גם הקטנים קודם החלוקה והקטנים לא יכולים לומר שנישאו כמו שנישאתם אתם בחיי האב אלא מקבלים ממה שנתן להם אביהם בחייו, אם הניח בנות גדולות וקטנות אין הגדולות מתלבשות משל הקטנות והקטנות לא ניזונות מהגדולות אלא חולקות בשוה, ואם נישאו הגדולות ינשאו הקטנות ואין הקטנות יכולות לומר שניטול כמו שלקחתן בחיי אבינו ובנות חמורות מבנים שהן ניזונות מבנים אך לא מבנות. גמרא רבא אומר שגדול האחים הנושא ונותן בנכסים שלבש והתכסה מתפוסת הבית מה שעשה עשוי, ומה ששנינו שלא ילבשו הגדולים משל הקטנים מדובר באדם בטל והחידוש הוא שלא נאמר שנח להם שילבש משלהם כדי שלא יתנוול, קמ"ל שלא.

יש לדקדק מה הכוונה במשנה שאם נשאו גדולים ישאו הקטנים מבאר רב יהודה שאם נשאו הגדולים אחר המיתה ישאו הקטנים לאחר מיתה אך אם נשאו גדולי בחיי האב ואומרים הקטנים אנו נישא כמו שאתם נשאתם לא שומעים להם אלא מה שנתן האב נתן.

אבוב בר גניבא שלח לרבא מה הדין באופן שהבת לוותה ואכלה ונישאה האם הבעל הוא לוקח או יורש, שאם הוא לוקח א"כ במלוה על פה לא גובים מהלקוחות ואם הוא יורש מלוה על פה גובים מהיורשים, אמר לו רבא ששנינו שאם נשאו הגדולות ישאו הקטנות ולכאורה הכוונה שאם נישאו הגדולות לבעל הקטנות יוכלו לגבות ממנו, ויש לדחות שהכוונה שאם נשאו הגדולות לבעל ישאו הקטנות לבעל שלהן, אך קשה שר' חייא פירש בברייתא להדיא שאם נשאו הגדולות לבעל ישאו הקטנות מבעל, אך יש לחלק בין פרנסה למזונות שלפרנסה יש קול ולכן גובים מלקוחות, ורב פפא אמר לרבא שיש להוכיח ממה שרבין שלח באגרתו שמי שמת והניח אלמנה ובת אלמנתו נזונת מנכסיו ואם נישאה הבת האלמנה ניזונת מנכסיו, ואם מתה הבת אמר רב יהודה בן אחותו של ר' יוסי בר חנינא שהיה מעשה על ידו ואמרו חכמים שהאלמנה נזונת מנכסיו וזה מובן רק אם הבעל הוא כיוורש אך אם הוא לוקח מדוע היא תיוון מנכסיו, ואביי מקשה וכי אם רבין לא היה שולח אנו לא היינו מדייקים מהמשנה שאומרת אלו שלא חוזרים ביובל הבכורה עמוד ב והיורש את אשתו, ורבא דוחה שגם אחר ששלח אין להוכיח מדבריו שהרי ר' יוסי בר חנינא אמר שהתקינו באושא שאשה

דף קלח ר"נ בר יצחק אומר שאם זיכה לאדם ע"י אחר ואח"כ הוא צווה זה תלוי במחלוקת רשב"ג ורבנן, ששנינו שאם כתב נכסיו לאחר והיו בהם עבדים והמקבל אמר שאינו רוצה בהם אם המקבל הוא כהן העבד אוכל בתרומה, ורשב"ג סובר שמיד כשאמר איני רוצה לקבלם זכו בהם היורשים, והקשו שא"כ לת"ק גם בעומד וצווה הוא קונה, ורבא או ר' יוחנן ביאר שאם צווה מתחילה לכו"ע לא קנה, ואם שתק ואח"כ צווה לכו"ע לא קונה, ונחלקו כשזיכה לו ע"י אחר והמקבל שתק וצווה אח"כ, שלת"ק הוא קנה בשתיקה והוא צווה כי הוא רוצה לחזור בו ולא מועיל חזרה לאחר קנין, ורשב"ג סובר שסופו הוכיח על תחילתו שמה שלא צווה מתחילה כי חשב מדוע אצוח על מה שלא הגיע לידי.

שנו בברייתא שאם שכיב מרע אמר תנו מאתים זוז לפלוני וג' מאות לפלוני וד' מאות לפלוני לא אומרים שכל הקודם בשטר זוכה ולכן אם יצא עליו שטר חוב הוא גובה מכולם, אך אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני ואחריו לפלוני ואחריו לפלוני אומרים שכל הקודם בשטר זכה לכן כשהבעל חוב גובה הוא נוטל מהאחרון ואם אין לו נוטל מזה שלפניו ואם אין לו הוא נוטל מזה שלפני פניו.

שנו בברייתא שאם שכיב מרע אמר תנו מאתים זוז לפלוני בני בכור כראוי לו הוא נוטל אותם וגם את חלק בכורתו, ואם אמר האב בבכורתו יד הבכור על העליונה אם רצה נוטל אותם ואם רצה נוטל את בכורתו, ואם אמר השכיב מרע תנו מאתים זוז לאשתי כראוי לה היא נוטלת אותם וגם את כתובתה ואם אמר שזה בכתובתה עמוד ב ידה על העליונה אם תרצה תטול את כתובתה ואם תרצה תטול את מה שאמר, וכן אם אמר השכיב מרע תנו מאתים זוז לפלוני בעל חובי כראוי לו הוא נוטלם מלבד חובו, ואם אמר בחובו הוא נוטל אותם בחובו, ויש להקשות וכי בגלל שאמר שיטול מאתים זוז כראוי הוא יטול חוץ מהחוב וניתן לומר שהוא התכוון כראוי לו בחובו, ור"נ אמר שהונא פירש לו שזה לדעת ר"ע לעיל שיש לדייק לשון מיותר בשטר, שבמקרה שקנה בית לא קנה את הבור והדות ואם כתב לו עומקא ורומא צריך לקנות לו דרך ולחכמים לא צריך לקנות לו דרך, ור"ע מודה שאם אמר לו חוץ מאלו שצריך לקנות לו דרך א"כ מוכח שכשכותב לשון שאינו צריך לכתבה הוא מתכוון להוסיף לו דבר.

שנו בברייתא שאם שכיב מרע אמר שפלוני חייב לו מנה, לר"מ העדים כותבים אף שאינם מכירים את אותו פלוני ולכן כשבאים היתומים לגבות הם צריכים להביא ראיה, וחכמים סוברים שלא כותבים אלא א"כ הם מכירים ולכן כשבאים להוציא לא צריך להביא ראיה, ור"נ אמר שהונא שנה לו שלר"מ לא כותבים ולחכמים כותבים וגם ר"מ עצמו אמר רק בגלל שחוששים שב"ד יטעו שכתבו כשהכירו, ורב דימי מנהרדעא אמר שלהלכה לא חוששים לב"ד טועים, אך קשה שרבא אמר שלא חולצים אלא א"כ מכירים ולא נותנים למאן אלא א"כ מכירים לכן כותבים גט חליצה ומיאון גם בלי שמכירים משמע שחוששים לב"ד טועים, ויש לומר

שמכרה בנכסי מילוג ומתה הבעל יכול להוציא מהלקוחות, ורב אשי מבאר שחכמים עשו את הבעל כיוורש וכלוקח, ועשו לו תקנה הטובה לו, לגבי יובל עשו אותו כיוורש כדי שלא תחזור הקרקע והוא יפסיד, לגבי אשה שמכרה בנכסי מילוג עשו אותו כלוקח כדי שלא יפסיד ולגבי אלמנה שמתה הבת שנישאה עשו אותו כיוורש כדי שהאלמנה לא תפסיד, אך קשה שבמקרה שאשה שמכרה בנכסי מילוג יש הפסד ללקוחות ובכל זאת עשו את הבעל כלוקח, ויש לומר ששם הם הפסידו לעצמם כיון שהם קונים נכסים של אשה שיושבת תחת בעלה.

פרק מי שמת

משנה מי שמת והניח בנים ובנות כשהנכסים מרובים הבנים ירשו והבנות יזונו מהם ואם הנכסים מועטים הבנות יזונו מהם והבנים ישאלו על הפתחים ואדמון אומר שיאמר הבן וכי בגלל שאני זכר אני מפסיד ואמר רבן גמליאל שהוא מסכים לדברי אדמון. **גמרא** רב יהודה מבאר בשם רב שמרובים הכוונה שיש בהם למזון הבנים והבנות י"ב חדש, וכשאמר את זה לפני שמואל הוא אמר שזה רק לדברי רבן גמליאל בן רבי אך לחכמים השיעור הוא כדי שיזונו מהם הבנים והבנות עד שיבגרו, וכן אמר רבין או רבה בר בר חנה בשם ר' יוחנן שאם יש בנכסים כדי מזון הבנים והבנות עד שיבגרו זה נכסים מרובים ואם זה פחות מכך זה נקרא נכסים מועטים, ויש להקשות וכי במקרה שאין לכולם עד שיבגרו,

דף קמ יקחו הבנות את הכל, ורבא מבאר שהכוונה היא שמוציאים מזונות לבנות עד שיבגרו והשאר הולך לבנים.

פשוט שאם היו הנכסים מרובים בשעת מיתה והתמעטו כבר זכו בהם היורשים, ויש להסתפק כשהיו מועטים ואח"כ התרבו האם זה נקרא ברשות יורשים ולכן השבח הוא להם, או שברגע שזה מועט הסתלקו מכאן היורשים, ויש להוכיח מדברי ר' אסי בשם ר' יוחנן שאם היתומים מכרו בנכסי יתומים המכירה חלה א"כ רואים שזה ברשות יורשים.

ר' ירמיה ישב לפני ר' אבהו והסתפק האם האלמנה ממעטת בנכסים האם נאמר שיש לה מזונות וא"כ היא ממעטת בנכסי יתומים, או שנאמר שכיון שאם היא תנשא היא לא תזוון מכאן א"כ גם עכשיו אין לה, ואם נאמר כמו הצד שאין לה יש להסתפק בבת אשתו שיש לה גם אם היא נשאת א"כ היא ממעטת, או שנאמר שכיון שבמקרה שהיא מתה אינה ניזונת א"כ היא לא ממעטת בנכסים, ואם נאמר כמו הצד שהיא לא ממעטת בנכסים יש להסתפק אם בעל חוב ממעט בנכסים שיש לו חלק גם אחר מותו, או שנאמר שזה חסר גבייה וא"כ זה לא ממעט, ויש אומרים שהספק הוא לכיון השני שבתחילה הספק היה אם בעל חוב ממעט בנכסים **עמוד ב** ואח"כ הסתפק על בת אשתו ואח"כ הסתפק על אלמנתו, ועוד ספק כשיש אלמנה ובת מי קודמת מהן, ור' אבהו אמר שיש לפשוט שאלה אחת ממה שאמר ר' אבא בשם ר' אסי שאלמנה אצל הבת היא כבת אצל האחים שהאלמנה ניזונת והבת תשאל על הפתחים.

יש לרקדק בדברי אדמון שהזכר מפסיד בגלל שהוא זכר, ואב"י מבאר וכי בגלל שאני זכר וראוי לעסוק בתורה אני מפסיד, ורבא דוחה שא"כ רק זכר שלומד תורה ירש ואחר לא, ורבא מבאר וכי בגלל שאני זכר וראוי לירש בנכסים מרובים אני מפסיד בנכסים מועטים.

משנה אם הניח בנים ובנות וטומטום כשהנכסים מרובים הבנים דוחים אותו אצל הבנות ואם הנכסים מועטים הבנות דוחות אותו אצל הזכרים, מי שאמר אם אשתי תלד זכר הוא יטול מנה כשילדה זכר הוא נוטל מנה, ואם אמר אם תלד זכר

מנה ואם נקבה מאתיים וילדה זכר ונקיבה הזכר יטול מנה והנקבה תטול מאתיים, ואם ילדה טומטום הוא לא יטול ואם אמר כל מה שתלד אשתי יטול הטומטום נוטל ואם רק הוא יורש הוא נוטל את הכל. **גמרא** יש להקשות שהמשנה אומרת שהבנים דוחים את הטומטום לבנות וא"כ הוא לוקח כבת והרי בסיפא כתוב שכשאמר זכר או נקבה אין הטומטום נוטל, ואב"י מבאר שדוחים אותו ואכן אין לו כלל, ורבא אומר שדוחים אותו אך יש לו והסיפא שהטומטום לא נוטל לא כבן ולא כבת זה כרשב"ג לגבי מבכרת שאמר שאם תלד זכר הוא יהיה עולה ואם נקבה הוא שלמים וילדה טומטום או אנדרווגינוס שסובר רשב"ג שהקדושה לא חלה עליהם, ויש להקשות ששנינו שטומטום יורש כבן וניזון כבת, ולרבא מובן שהכוונה היא שהוא יורש כבן בנכסים מועטים וניזון כבת בנכסים מרובים,

דף קמא אך לאב"י קשה מה הכוונה ניזון כבת, אך יש לומר שגם לרבא לא מובן מה שכתוב שהוא יורש כבן אלא הכוונה שהוא ראוי לרשת אך אין לו ואותו דבר לגבי ניזון שראוי ליזון כבת אך אין לו.

כתוב במשנה שאמר שאם תלד אשתו זכר יקבל מאה ואם נקבה מאתיים משמע שבת עדיפה לו מבן, ויש להקשות שר' יוחנן אמר בשם רשב"י שמי לא מניח בן ליורשו הקב"ה מלא עליו עברה, שכתוב **והעברתם את נחלתו לבתו והעברה זה עברה** כמו שכתוב **יום עברה היום ההוא**, ויש לומר שלגבי ירושה בן עדיף אך לענין רווח לילדיו עדיף שלבת יהיה יותר רווח, ושמואל מבאר שמדובר במבכרת שרב חסדא אמר שבת תחילה זה סימן יפה לבנים, יש מפרשים שהיא מגדלת את אחיה ויש מפרשים שלא ישלוט בו עין הרע, ורב חסדא אמר שלו עדיף בנות מבנים, עוד יש לבאר שהמשנה היא כדעת ר' יהודה ואין לפרש שהכוונה לר' יהודה של הברייתא שר"מ פירש בפסוק **וה' ברוך את אברהם בכל** שלא היתה לו בת ור' יהודה פירש שהיתה לו בת ששמה הוא בכל, אך ניתן לומר שהברכה היא שאפילו בת היתה לאברהם, ואין להוכיח שבת עדיפה מבן, אלא יש לבאר שזה דעת ר' יהודה בברייתא שר"מ אמר שמצוה לזון את הבנות וק"ו את הבנים שעוסקים בתורה ור' יהודה אומר שמצוה לזון את הבנים וק"ו את הבנות שלא יהיה להם בזיון, ומה ששנינו שאם ילדה אשתו זכר ונקיבה הזכר נוטל ששה דינרים והבת נוטלת שני דינרים, אמר רב אשי שהוא שנה לפני רב כהנא שמדובר שהפך את התנאי שהוא אמר שאם הזכר יולד קודם הוא יקבל מאתיים והנקבה שאחריו לא תקבל, ואם תולד נקבה קודם היא תקבל מנה והזכר שאחריה יקבל מנה וילדה זכר ונקבה ולא יודעים מי מהם נולד קודם והזכר יקבל מנה בכל מקרה, והמנה השני הוא ממון המוטל בספק וחולקים בו, ומה ששנינו שאם ילדה זכר ונקבה יש לו רק מנה אמר רבינא שמדובר שאמר שמי שיבשרנו יקבל **עמוד ב** ששנינו שאם אמר מי שיבשרני במה יפטר רחמה של אשתי אם זכר יטול מנה וילדה זכר יטול מנה ואם אמר אם תלד נקבה יטול מנה ילדה נקבה נוטל מנה ואם ילדה זכר ונקבה יקבל רק מנה, אך קשה שהוא לא אמר אם תלד זכר ונקבה, יש לומר שמדובר שאמר בתנאי אם תלד זכר ונקבה יטול מנה והוא בא למעט אם ילדה נפל.

אדם אחד אמר לאשתו נכסי למי שאת מעוברת ממנו, אמר רב הונא שהמזכה לעובר לא קנה, ור"נ הקשה שכתוב במשנה שאם אמר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה אם ילדה זכר הוא נוטל מנה, אמר לו רב הונא שהמשנה היא לא כרבים ולא כיחיד ורב הונא לא אמר שהמשנה כר"מ שאדם

מקנה דבר שלא בא לעולם כי ר"מ דיבר שהוא מקנה למי שישנו בעולם ור"מ מודה בעובר שאינו בעולם, אך קשה שרב הונא יכל להעמיד כר' יוסי שסובר שעובר קונה שר' יוסי אמר שעובר פוסל ואינו מאכיל בתרומה, ויש לדחות ששם מדובר בירושה שהיא באה מאליה אך לא מועיל להקנות לעובר אך קשה שניתן להעמיד כר' יוחנן בן ברוקה שאומר שאם האב אמר לתת למי שראוי ליורשו דבריו קיימים, אך יש לדחות שר' יוחנן דיבר שמקנה למי שישנו כבר בעולם ולא לעובר שעדיין אינו בעולם, ואין לומר שזה כר' יוחנן בן ברוקה שיסבור כמו ר' יוסי שמי אמר שהוא סובר כמותו, ואין לומר שנעמיד את המשנה שמדובר שהאב אמר שהמבשרני יקבל כי כתוב בסיפא ואם אין שם יורש אלא הוא יורש הכל ומה זה שייך למבשרני, ורב הונא לא מעמיד שהאב אמר אם ילדה יקבל שהוא כבר בעולם שא"כ לא מובן מה שכתוב בסיפא ואם אמר כל מה שתלד אשתי יטול הרי זה יטול ולא כתוב כל שילדה,

דף קמב אך קשה שרב הונא יכל להעמיד במשנה שאמר שיקנה לכשתלד אך יש לומר שרב הונא לשיטתו שהוא חלק על ר"נ שאמר שהמזכה לעובר לא קנה ואם אמר לכשתלד קנה ורב הונא סובר שלא קנה גם לכשתלד, ורב ששת סובר שקנה גם כשלא אמר לכשתלד ורב ששת הוכיח את שיטתו ממה ששנינו שאם מת גר ובזבזו את נכסיו ושמעו שיש לו בן או שאשתו היתה מעוברת הם חייבים להחזיר ואם החזירו את הכל ואח"כ שמעו שמת בנו או שאשתו הפילה אם החזיק בשניה קנה ולא מועיל מה שהחזיק בתחילה, ולכאורה אם נאמר שעובר לא קנה מדוע הם צריכים להחזיק שוב, ואביי מבאר שבירושה שהיא באה מאליה זה שונה, ורבא אומר ששם זה שונה כי מתחילה החזקה היתה רפויה בידיהם, וההבדל בין התיורצים הוא במקרה ששמעו בו שמת ועדיין לא מת והוא מת אח"כ, ויש להוכיח ממה ששנינו שתינוק בן יום אחד נוחל ומנחיל משמע שעובר אינו נוחל ומנחיל, ויש לפרש כמו שאמר רב ששת שדוקא בן יום אחד נוחל בנכסי אמו להנחיל לאחיו מאביו אך עובר אינו נוחל בנכסי אמו עמוד ב והטעם הוא שהעובר מת בתחילה ובן לא יורש את אמו בקבר להנחיל לאחים מהאב ומשמע שעובר מת קודם האם, ויש להקשות שהיה מקרה שעובר פרס שלש פרכוסים אחר מות אמו, אמר מר בר רב אשי שזה כמו זנב לטאה שהיא מפרכסת אחר שנתתה מהלטאה, ומר בר רב יוסף אמר בשם רבא שהמשנה מלמדת שבן יום אחד ממעט מחלק בכורה אך עובר לא ממעט מחלק בכורה כי כתוב וילדו לו והוא עדיין לא נולד, וכך שנו בסורא אך בפומבדיתא שנו שמר בר יוסף אמר בשם רבא שבכור שנולד אחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים שכתוב יכיר והוא לא בכלל יכיר, וההלכה כמו שני הלשונות של מר בר רב יוסף בשם רבא.

ר' יצחק אמר בשם ר' יוחנן שמזכה לעובר לא קנה ובמשנה שכתוב שהוא נותן לו מנה זה מועיל כי דעת אדם קרובה אצל בנו, ושמאל אמר לרב חנא מבגדד שיביא לו עשרה אנשים שהוא יכריז לפניהם שמזכה לעובר קנה ולהלכה המזכה לעובר לא קנה.

אדם אחד אמר לאשתו נכסי לבנים שיהיו לי ממך ובא בנו הגדול ואמר לו מה יהיה עליו אמר לו לך קנה כאחד מבני, ופשוט שהבנים שנולדו אח"כ לא קנו כיון שעדיין לא נולדו, אך נחלקו אם יש חלק לאותו בן גדול כאחד מהבנים חוץ מחלק ירושתו, ר' אבין ור' מיאשה ור' ירמיה סוברים שיש לו חלק נוסף ור' אבהו ור' חנינא בר פפי ור' יצחק נפתא סוברים

שאינו לו חלק נוסף במקום הבנים ואמר ר' אבהו לר' ירמיה הלכה כמותינו או כמותכם אמר לו ר' ירמיה פשוט שהלכה כמותנו כי אנו מבוגרים מכם ולא כמותכם שאתם צעירים מאתנו, אמר לו ר' אבהו וכי זה תלוי מי גדול יותר הרי זה תלוי בטעם ולך לר' אבין שבארתי לו את הטעם והודה לדברי בביהמ"ד,

דף קמג ור' ירמיה הלך לר' אבין והוא אמר לו הרי אם אמר קנה אתה כמו החמור לא קנה ואם אמר קנה אתה וחמור ר"נ אמר שקנה מחצה ורב המנונא אמר שלא קנה כלום, ורב ששת אמר שקנה את הכל, ורב ששת הוכיח ממה ששנינו שר' יוסי אמר שאין מר בקישות אלא הפנימי שבו וכשהוא תורם הוא יוסיף על החיצון שבו וזה כמו את וחמור וא"כ רואים שקונה, ויש לדחות ששם מדאורייתא זה תרומה גמורה וזה לא כמו חמור כמו שאמר ר' אילעא שהתורם מהרע על היפה תרומתו תרומה שכתוב ולא תשא עליו חטא בהרימכם את חלבו ממנו ואם אינו קדוש מה שייך נשיאות חטא אלא שתרומתו חלה, רב מרדכי אמר לרב אשי שרב אויא הקשה מהמשנה שהיו ה' נשים שביניהם שתי אחיות וליקט אחד כלכלת תאנים והיא היתה שלהם ושל שביעית והוא אמר כולכם מקודשות לי בכלכלה זו ואחת קבלה בשביל כולם ואמרו חכמים שאין האחיות מקודשות ומשמע שהאחרות מקודשות ולכאורה זה קני את וחמור, אמר רב אשי לכן ראיתי את רב הונא בר אויא בחלומי כי ר' אויא הקשה קושיא אך באמת כבר העמידו את המשנה שהוא אמר הראויה מכן לביאה תתקדש לי.

אדם אחד אמר לאשתו נכסי לך ולבניך אמר רב יוסף שהיא קנתה מחצה ורב יוסף הוכיח ממה ששנינו שרבי למד מהפסוק בלחם הפנים והיתה לאהרן ולבניו, שהיה חצי לאהרן וחצי לבניו ואביי דוחה שאהרן שייך לחלוקה והזכירוהו כדי שיטול מחצה אך האשה אינה בירושה וא"כ היא טטול כמו האחרים, אך קשה שהיה מקרה כזה בנהרדעא ושמאל הגבה מחצה לאשה וכן היה מקרה בטבריה ור' יוחנן הגבה מחצה, ועוד שר' יצחק בר יוסף אמר שהיה דמי כתר שהטילו על העשירים והשרים ורבי אמר שהעשירים ישלמו חצי והשרים חצי, ויש לומר שבתחלה זה היה כתוב על העשירים והשרים סייעו להם והמלך ידע שהם סייעו וא"כ מה שכתב עכשיו על שניהם א"כ כוונתו שהם יתחלקו חצי חצי, ר' זירא מקשה ששנינו שאם אמר הרי עלי מנחה של מאה עשרון להביא בשני כלים יביא ס' עשרונות בכלי אחד ומ' בכלי שני עמוד ב ואם הביא חמישים בכלי אחד וחמישים בכלי אחר יצא משמע שלכתחילה לא יביא חמישים חמישים, ואם נאמר כרב יוסף א"כ לכתחילה יביא ג' נ', ויש לומר ששם אנו עדים לכך שאדם זה התכוון להביא קרבן גדול והוא אמר שני כלים כי הוא יודע שאי אפשר להביא בכלי אחד לכן יביא גדול ככל האפשר, והלכה כרב יוסף בשדה ענין ומחצה.

אדם אחד שלח חתיכות מעילים לחלקם בביתו ר' אמי אמר שמה שראוי לבנים יהיה לבנים ומה שראוי לבנות לבנות וכל זה כשאין לו כלות אך אם יש לו כלות הוא שלח להן ואם בנותיו אינן נשואות הוא שלח להן שאדם לא מעדיף את כלותיו על בנותיו.

אדם אחד כתב נכסי לבניו והיה לו בן ובת יש להסתפק אם אדם קורא לבן אחד בני בלשון רבים או שאדם לא קורא לבן אחד בלשון רבים וא"כ כוונתו גם לבתו, אביי הוכיח מהפסוק ובני דן חושים ורבא דוחה שהכוונה כמו ששנו אצל חזקיה שהיו מרובים כמו חושים של קנה, ורבא הוכיח

מהפסוק ובני פלוא אליאב, ורב יוסף הוכיח מהפסוק ובני איתן עזריה.

אדם אחד אמר נכסי לבני בלשון רבים והיה לו בן ובן הבן, יש להסתפק אם קוראים לבן הבן בני או לא רב חביבא סובר שאדם קורא לבן בנו בני ומר בר רב אשי אומר שאין אדם קורא לבן בנו בני, ויש להוכיח מברייתא כדברי מר בר רב אשי שאם אדם הדיר הנאה מבניו מותר בבני בניו.

משנה אם הניח בנים גדולים וקטנים והגדולים השביחו את הנכסים השבח מתחלק בין כולם ואם אמרו ראו מה שהניח לנו אבא הרי אנו מוכנים לחלוקה ונעשה ונאכל השבח לעצמם, וכן אשה שהשביחה את הנכסים השבח לכולם אך אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי אני עושה ואוכלת השבח לעצמה. **גמרא** רב חביבא בר רב יוסף בן רבא אמר בשם רבא שהמשנה מדברת כששבחו הנכסים מחמת הנכסים שלא שכרו פועלים משל עצמם אך אם השבח הוא מכח הגדולים השבח לעצמם, אך קשה שר' חנינא אמר שגם אם האב השאיר להם רק בור,

דף קמד גדולים ממימיו השבח לאמצע, ולכאורה זה שבח של הגדולים עצמם, ויש לומר שהם לא צריכים להוציא על כך הוצאות אלא רק צריכים לשמרו וזה דבר שגם הקטנים יכלו לעשות.

אביו של רב ספרא השאיר מעות ורב ספרא עשה בהם עסק ואחיו תבעוהו בדין לפני רבא אמר רבא שרב ספרא הוא אדם גדול שלא יעזוב לימודו כדי לטרוח לאחרים.

המשנה אמרה שהאשה השביחה בנכסים ויש להקשות מה שייכותה של האשה לנכסי היתומים, ר' ירמיה מבאר שמדובר באשה יורשת ולכאורה קשה א"כ מה החידוש, ויש לומר שהיינו אומרים שאין דרכה של האשה לטרוח וא"כ גם כשלא פירשה שזה לעצמה זה יהיה לעצמה, קמ"ל שאם לא פירשה השבח לאמצע.

המשנה אומרת שבפירשה השבח לעצמה ולכאורה קשה מה החידוש ויש לומר שהיינו אומרים שכיון שזה שבח לה שהיא טורחת לפני היתומים א"כ היא מוחלת להם, קמ"ל שזה לעצמה.

ר' חנינא אומר שמי שהשיא אשה לבנו הגדול בבית הוא קנה אותו ודוקא גדול שנשא בתולה והיא אשתו הראשונה וכשהשיאו ראשון.

אם יחד האב בית ועלייה קנה רק את הבית ולא את העלייה, ויש להסתפק ביחד לו בית ואכסדרה או שיחד לו שני בתים זה לפני זה, ונשאר בתיקו.

יש להקשות מברייתא שאם יחד לו אביו בית וכלי בית קנה כלי בית ולא את הבית אמר ר' ירמיה שמדובר שאוצרו של אביו מונח שם שלא התכוון להקנות לו את הבית, נהרדעי אומרים שגם אם נשאר לו שובך של יונים הוא השאירו בחזקתו, ורב יהודה ורב פפי אומרים שאפילו אם השאיר כלי עם דגים מטוגנים.

מר זוטרא השיא את בנו והשאיר בבית סנדל ורב אשי השיא את בנו והשאיר כוס של שמן.

מר זוטרא אומר שג' דברים עשו חכמים כהלכה בלי טעם, ההלכה הזו שמישיא לבנו בבית הוא קנאו, וכן מה שאמר רב יהודה בשם שמואל שמי שכתב כל נכסיו לאשתו כוונתו רק לעשותה אפוטרופוס, וכן מה שאמר רב שאם אמר מנה לי בידך תנהו לפלוני קנה במעמד שלשתן הנפקד והמפקיד והמקבל מתנה.

עמוד ב משנה אם אחד מהאחים השותפים נפל לאומנות הרווח הוא לאמצע ואם חלה והתרפא הרפואה משל עצמו. **גמרא** המשנה מדברת כשנפל לאומנות המלך.

שנו בברייתא שאם מינו את אחד האחים לגבאי או שוטר אם מחמת האחים הרווח לכולם ואם מחמת עצמו הרווח לעצמו, ולכאורה פשוט שאם זה מחמת האחים הרווח יהיה לכולם, יש לומר שמדובר שהוא חריף מאד והיינו אומרים שהוא הרויח מחמת חריפותו, קמ"ל שכולם מתחלקים.

שנו בברייתא שאם אחד מהאחים נטל מאתיים זוז ללמוד תורה או אומנות יכולים האחים לומר לו אם אתה אצלנו יש לך מזונות ואם אינך אוכל עמנו אין לך מזונות, ואין לומר שיתנו לו בכל מקום שהוא כדברי רב הונא שברכת הבית היא ברוב האנשים שגרים בו, ואכן הם יתנו לו באופן יחסי לפי ברכת הבית.

רבין שלח בשם ר' אלעא שבחלה והתרפא מדובר שחלה בפשיעה אך אם חלה באונס הרפואה היא מהאמצע, וחולי בפשיעה הוא כדברי ר' חנינא שאמר הכל בידי שמים חוץ מחולי שבא ע"י צינים ופחים שכתוב **צנים פחים בדרך עיקש שומר נפשו ירחק מהם.**

משנה אם מקצת האחים עשו שושבינות בחיי האב והשושבינות חוזרת היא חוזרת לאמצע כי זה דבר שנגבה בב"ד אך מי ששלח לחבירו כדי יין וכדי שמן לחופה והוא אינו שם אינם נגבים בב"ד כי זה גמילות חסדים. **גמרא** יש להקשות ששינו בברייתא שאם שלח עמו האב שושבינות היא חוזרת לו ואם שלחו שושבינות לאביו היא חוזרת מהאמצע, ור' אסי מבאר בשם ר' יוחנן שהמשנה מדברת כששלחו לאביו, אך יש לדחות שכתוב להדיא אחים שעשו מקצתם שושבינות, ויש לפרש למקצתם, אך קשה שכתוב חזרה שושבינות, ויש לפרש חזרה לגבות נגבית מהאמצע, ור' אסי מתרץ שהמשנה דברה בשלח סתם ע"י אחד הבנים ולכן היא חוזרת לאמצע והברייתא מדברת באופן שפירש ששלח דוקא ע"י בן זה, וכן שינו בברייתא שאם שלח לו אביו שושבינות כשהיא חוזרת היא חוזרת לו ואם שלח אביו שושבינות סתם היא חוזרת לאמצע, שמואל מתרץ שהמשנה מדברת ביבם שלא נוטל בראוי כמו מוחזק ולכן זה חוזר לאמצע, ומשמע שזה שנשלח לו משלם ולכאורה קשה שהוא יטען תנו לי שושביני ואשמח עמו, וכמו ששינו שמקום שנהגו להחזיר קידושין אם מתה אחר אירוסין מחזירים ומקום שנהגו שלא להחזיר לא מחזירים, ורב יוסף בר אבא אמר בשם מר עוקבא בשם שמואל שמדובר כשמתה האשה אך אם מת האיש לא מחזירים שהיא יכולה לומר תנו לי בעלי ואשמח עמו.